

GÜLSEREN ENGİN

*Ağlama
Smyrna,
Döneceğim*

Remzi Kitabevi

GÜLSEREN ENGİN, 1946'da İstanbul'da doğdu. Çocukluğu ve gençlik yılları Ankara'da geçti. 1971'de hekim oldu. Almanya'da ve ülkenin pek çok yöresinde çalıştı. İlk şiiri 1963'te *Gözgü* dergisinde, ilk öyküsü 1965'te *Ankara Sanat* dergisinde yayımlandı. Halen pek çok dergi ve gazetede yazılar ve eleştiriler yazmakta.

gulsereen.engin@gmail.com

Ödülleri

2001 Orhan Kemal Öykü Birincilik Ödülü

1998 Yunus Nadi Öykü Ödülü

1994 Ömer Seyfettin Öykü Özel Ödülü

1993 Ömer Seyfettin Öykü İkincilik Ödülü

Kitapları

2020 *Smyrna'nın Yazgısı* (Roman), Remzi Kitabevi

2017 *Smyrna'nın Gözyaşları* (Roman), Remzi Kitabevi

2012 *Ağlama Smyrna Döneceğim* (Roman), Remzi Kitabevi

2008 *Sancılı Kent Ankara* (Anı-Roman), Heyamola Yayınları

2004 *Yorgun ve Yaralı* (Roman), Remzi Kitabevi (2017, 4. Baskı)

2003 *Kurutulmuş Çiçek Bahçesi* (Öykü), Remzi Kitabevi (2012, 2. Baskı)

2002 *Geç Kalan Öyküler* (Öykü), Remzi Kitabevi

2001 *Cehennemde Bir Ada* (Roman), Remzi Kitabevi (2018, 7. Baskı)

2000 *Gezi İzleri* (Gezi- Anı), Gerçek Sanat Yayıncılık

1994 *Kaçış Düşleri* (Öykü), Demet Yayıncılık (2000, 2. Baskı)

1992 *Sevginin Masalı* (Masal), Demet Yayıncılık

1989 *Yorgun Konak* (Öykü), Ekol Yayıncılık

DT Tarafından Kabul Edilen Tiyatro Oyunları

2011 *Yıllardan Sonra Yeniden*

2010 *Kırmızı Karanfiller* (Radyo oyunu), TRT 2'de yayımlandı

2010 *Resmi Nikâh*, Gazi Üni. Tiyatro Bölümü ve Atatürkçü Düşünce Derneği Yenimahalle sahneledi.

2010 *Altın Bilezik*, Lefkoşe Belediye Tiyatrosu'nda oynandı.

GÜLSEREN ENGİN

*Ağlama
Smyrna,
Döneceğim*

Remzi Kitabevi

AĞLAMA SMYRNA, DÖNECEĞİM / Gülseren Engin

© Remzi Kitabevi, 2012

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Neclâ Feroğlu
Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1497-7

BİRİNCİ BASIM: Mart 2012
İKİNCİ BASIM: Ocak 2021

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Kızım Emek Erel'e...

Kösten Adası

23 Şubat 1914, Kösten Adası (*)

Ege Denizi'nin azgın dalgaları birbiri ardına sahili dövüyor, delice esen soğuk rüzgâr, dalgaların serpintilerini Bedros'un yüzüne hızla savuruyordu. Bu serpintilere, rüzgâra ve denizin hırçınlıklarına alışkın olan balıkçı Bedros, sahildeki kulübesinin önünde oturmuş, kıyıya çektiği kayığı onarıyordu. Ne uğuldayan rüzgâra aldırıyordu, ne soğuğa, ne de deli dalgalara... Yıllanmış kayığı zımparalıyor, delik yerleri, formülünü yalnız kendisinin bildiği bir macunla tıkıyor, emektar ekmek teknesine yeniden hayat vermeye uğraşıyordu. Kayık onarılmalıydı ki tekrar denize açılabilsin, Bedros ağlarını balıkla doldurup evine ekmek götürebilsin.

Güneş henüz doğmamıştı. Sabahın mavi alacası her yeri kaplamıştı. Gökyüzünün lacivert rengi giderek açılıyor, uzaktan horoz sesleri geliyordu. Martılar çoktan uyanmış, rüzgâra aldrmadan havada dönüp duruyor, arada denize hızlı dalışlar yapıp ağızlarında bir balıkla yeniden havalanıyorlardı.

Kösten Adası'nda doğmuştu Bedros. Bu adada geçmişti çocukluğu, gençliği, bütün yaşamı... Altmışına girdiği halde sağlıklı ve dinç görünümüyle yaşını hiç göstermezdi. Boylu boslu, kumral kıvrık saçlı, mavi gözlü, yakışıklı bir adamdı. Karısı Anna'yla sevişerek evlenmişlerdi. İki erkek, bir kız çocukları olmuştu. Erkek çocuklar, büyüdüklerinde baba mesleği balıkçılığı istememişlerdi. Büyük oğlu Stavros okumak için İzmir'e gi-

(*) Kösten Adası: Uzun Ada

dip oraya yerleşmişti. Diğer oğlu Yorgos ise bir fabrikada iş bulup Atina'ya gitmişti.

Adada iki köy vardı. Halkın hemen hepsi Rum'du. Balıkçılık, bağcılık, hayvancılık yaparlar ya da kireç ocağını işletirlerdi. Nüfusu az olan bu köyler dışında ada ıssızdı. Bedros, karısı ve Smyrna^(*) adını koydukları biricik kızları köylerin uzağında, eski esir pazarı kalıntılarının yakınındaki bu küçük koyda yaşıyorlardı. Diğer köyler adanın doğusunda, İzmir'e bakan taraftaydı.

Bedros başını kaldırıp önce martılara, sonra ufka baktı. Henüz gök ve deniz tam olarak aydınlanmamıştı; ama onun deneyimli gözleri ufukta bir küçük noktayı seçti. Ne olduğunu anlamak için ayağa kalktı. Uzun uzun baktı. Yaklaşmakta olan bir gemi olmalıydı bu. İzmir, büyük bir ticaret limanıydı. Her gün pek çok gemi gelip geçerci; ama ticari gemilerinin rotası belliydi. Oysa bu gemi daha farklı bir yönden geliyordu. İçini tuhaf bir huzursuzluk kapladı. Koşarak evinin arkasındaki tepeye tırmandı. Buradan daha iyi görebiliyordu. Üstelik ortalık aydınlanmaya başlamıştı. Ufuktaki gemi artık açık seçikti. Üstelik yalnız da değildi. Yanında bir gemi daha belirmişti. Ardından bir gemi daha... Az sonra yaklaşan gemilerin sayısı dörde çıkmıştı. Yanlarında daha küçük gemiler de vardı.

“Savaş gemileri bunlar...” diye düşünen Bedros telaşlandı.

“Ne işi var savaş gemilerinin burada? Osmanlı kimseyle savaşta değil ki...” diye söylenerek yakındaki askeri bataryaya doğru koşmaya başladı. Muin-i Zafer Bataryası'nda adayı ve körfezi korumak üzere görevlendirilmiş topçu birliği ve hurdaya çıkan aynı adlı geminin ağır topları vardı. Bataryada da koşuşturmalar görülüyordu. Ahmet Çavuş ve Onbaşı Hamdi sağa sola emirler yağıyorlardı. Soluk soluğa bataryaya ulaşan Bedros, Ahmet Çavuş'a yaklaştı.

(*) *Smyrna*: İzmir

“Gelen gemileri gördünüz, değil mi? Savaş gemilerine benziyorlar. Ne diyorsun çavuşum?”

Ahmet Çavuş ile Bedros arkadaşlıklar. Sık sık birlikte kadeh tokuşturur, uzun uzun sohbet eder, Osmanlı'nın giderek zayıf düşmesini, Balkanların elden gidişini konuşur, dertleşirlerdi. Bedros tam bir Osmanlı'ydı ve devletin zayıf düşmesi onu da diğer Osmanlı ahalisi gibi ilgilendiriyor, üzüyordu.

Aslında sakin bir adaydı Kösten. Körfezin girişinde bir tıkaç gibi dururdu. Yan tarafta gemilerin geçişine uygun dar bir şerit vardı yalnızca. Burayı da bataryanın topları korumaktaydı. Karaburun'un ve Foça'nın karşısında, İzmir Körfezi'nin girişinde yer alan, diğer adalara göre oldukça büyük ve az sayıda insanın yaşadığı adada yapacak pek bir şey yoktu. Savaş zamanı olmadığı için nöbetçiler dışında askerlerin fazla işi olmazdı. Bu yüzden gerek Ahmet Çavuş, gerekse Onbaşı Hamdi, Bedros'un kayığında sık sık balığa çıkarlardı. Köylerden ve diğer balıkçılarından uzaktalardı. Günler başka türlü geçmek bilmiyordu burada.

Ahmet Çavuş giderek yaklaşmakta olan savaş gemilerine baktı. Nöbetçi, gemileri haber verdiğinde, onların İzmir'e gideceklerini düşünmüştü önce. Savaş zamanı olmadığına göre, olsa olsa bir ziyaret için geliyorlardı. İzmir Liman Amirliği ile yaptığı telgraf görüşmesi sonucu böyle bir ziyaretten liman yetkililerin de haberinin olmadığını öğrenmişti. Üstelik bu gemiler körfez girişine doğru ilerlemiyor, üzerlerine doğru geliyordu. Top başındaki askerler ateşe hazırlanmış, bekliyorlardı.

Ahmet Çavuş başını kaşıyıp Bedros'a döndü.

“Bu gemilerin neden buraya geldiklerini bilmiyorum ama niyetlerinin iyi olmadığı belli.

Gemiler yaklaştıkça çelikten yapılmış dev gövdeleri, güvertede yer alan topları açık seçik görülmeye başlamıştı. Namlular doğrudan adaya çevriliydi. Süratle yaklaşıyorlardı. Yeterince yaklaşıncaya durdular. Bataryanın telgrafçısı koşarak gelip bir telg-

raf uzattı. Ahmet Çavuş telgrafi okuduğunda, yüzü bembeyaz oldu.

“İngiliz donanması adayı işgal edecekmiş. Teslim olmamızı istiyor...” dedi.

Ahmet Çavuş’un yanına gelen Onbaşı Hamdi ve Bedros bunu duyunca donup kaldılar. İlk kendine gelen onbaşı oldu.

“Nasıl olur? İngilizler niye işgal etsinler bu küçük adayı? Hem biz onlarla savaşıyoruz ki...” diye mırıldandı.

Bedros sunturlu bir küfür savurup yere tükürdü.

Ahmet Çavuş;

“Onbaşı, hemen askerlerinin başına geç. Bu adayı teslim alabilmeleri için önce bizi yok etmeleri gerek,” dedi.

Onbaşı Hamdi selam çakıp, “Baş üstüne kumandanım,” diyerek topların yanına koştu. Ahmet Çavuş Bedros’a döndü;

“Bedros sen de aileni alıp hemen uzaklaş. Az sonra buraları cehenneme dönecek. Kurtarın canınızı...” dedi ve telgrafçıyla birlikte gemiye ve İzmir’deki kumandanlığa tel çekmek üzere barakaya doğru yürüdü.

Bedros şaşkındı. Neler olup bittiğini anlayamıyordu. Bir an duraladıktan sonra aklına karısı ve kızı geldi. Evi bataryanın yakınındaydı. Gemiler ateş etmeye başlarsa ilk vurulacak yerlerden biri kendi kulübesiydi. O çıktığında, karısı ve kızı henüz uyuyorlardı. Birden korkuya kapılıp koşmaya başladı.

Soluk soluğa kulübeye gelip kapıdan içeri gürültüyle girdi. Karısı ve kızı yeni uyanmışlar, sabah kahvaltısını hazırlıyorlardı.

“Çabuk dışarı çıkın. Çabuk!” diye bağırarak karısının ve kızının kollarına yapışıp onları dışarıya çıkarmaya çalıştı.

“Dur, deli adam, dur. Ne oluyor?”

“Konusacak zaman yok. Çabuk...”

“Dur, ateşteki süt kaynadı, taşacak...”

“Bırak taşsın...”

“Baba, bırak da ateşi söndürelim bari...”

Onların daha fazla konuşmasına izin vermedi Bedros, kollarından tuttuğu gibi her ikisini de dışarıya çıkardı. Gemiler sahile adamakıllı yaklaşmışlardı. Onları bu kadar yakında görünce daha da korktu Bedros. Karısı ve kızını çekiştirerek tepenin arkasına doğru koşturmaya başladı. Gemileri gören Anna ve Smyrna da korkmuşlar, karşı koymaktan vazgeçip koşmaya başlamışlardı. Tam tepenin üzerine gelmişlerdi ki birbiri ardına patlayan top sesleriyle irkildiler. Ayaklarının altındaki toprak deprem olmuş gibi sarsıldı. Anna yere düşecekken Bedros onu tuttu. Dönüp arkalarına baktıklarında sahildeki kulübenin yerle bir olduğunu, ayakta kalan tek tük tahtanın da alev alev yandığını gördüler. Anna birden yere çöküp ağlamaya, bağırmaya başladı.

“Evim, evim gitti... Şimdi biz ne yapacağız?”

Smyrna da, Bedros da hem şaşkın, hem de üzgündüler. Birkaç dakika yanan evini seyreden Bedros hemen toparlandı. Kaçmaları gerekiyordu. Hem de hızla... Karısının beline sevecenlikle sarılıp onu yerden kaldırdı.

“Kalk Anna... Gitmemiz, saklanmamız gerek. İngilizler adayı işgal edecekler,” dedi.

Koşarak tepenin arka yamacından inip kıyıdaki balıkçı barınaklarına geldiler. Balıkçılar da şaşkındı. Top seslerini duyunca bazıları tepeye, ne olup bittiğini öğrenmeye koşmuşlardı. Soluk soluğa gelen Bedros, Anna ve Smyrna, balıkçı barınağında buldukları ilk kerevete çöktüler. Çevrelerini saran meraklı balıkçılar bir ağızdan konuşuyor, neler olduğunu öğrenmeye çalışıyorlardı. Koşmaktan tıkanan Bedros bir süre soluklandıktan sonra olan biteni anlattı. Anna hıçkırarak ağlıyor, “Evim gitti...” diye söyleniyordu. Smyrna annesine sarılmış onun saçlarını okşuyor, ne söyleyeceğini bilemediğinden susuyordu.

Smyrna on üç yaşında, sarışın, mavi gözlü, çok güzel bir kızdı. Yaşı küçük olmasına karşın erken gelişmişti. Uzun boyu, ince ve biçimli bedeni dikkati çekiyordu. Adanın bütün genç ba-

lıkçuları Smyrna'ya âşık; ama onun gözü yükseklerdeydi. Evlenip adada basit ve yoksul bir yaşam geçirmek istemiyordu. Ağabeyleri gibi o da Kösten'den ayrılıp büyük bir kentte yaşamak istiyordu.

Bir kez büyük ağabeyi Stavros'un düğünü için İzmir'e gitmişlerdi. Bu büyük ve güzel kent büyülemişti Smyrna'yı... Hele Frenk mahallesi... Işıl ışıl caddeleri, bahçe içinde malikâneleri, o konaklarda oturan şık ve güzel kadınları... Punta'da,^(*) Kordon boyunca sıralanan lüks oteller, pastaneler, gazinolar, süslü şapkalar, şık giysiler, mücevherler başını döndürmüştü. Gerçi ağabeyinin oturduğu Rum mahallesi de yoksulların yaşadığı bir yerdi; ama her yer bu ıssız adadan ve kendi küçük kulübelerinden iyiydi Smyrna'ya göre. Bu yüzden evlerinin top ateşiyle yerle bir olmasına aslında çok üzülmemiş, hatta içten içe biraz sevinmişti. Şimdi evsiz kaldıklarına göre İzmir'e gidip ağabeyinin yanına yerleşmeleri kaçınılmazdı.

Top sesleri bir süre devam etti, sonra kesildi. Tepeye çıkıp uzaktan seyreden balıkçılar yavaş yavaş dönmeye başladılar. Hepsi şaşkın ve üzgündü. Gelenler bataryanın İngiliz donanmasına direndiğini, cesurca karşı koyup ateş ettiğini ancak İngiliz toplarının yoğun bombardımanı ile yerle bir olduğunu, bataryadaki askerlerin ölmüş olabileceğini söylediler. Balıkçılardan bazıları bataryaya gidip yaralı varsa almayı önerdiyse de yeniden ateş başlar korkusuyla buna yanaşan olmadı. Bedros ileri çıktı.

“Sizde hiç insanlık yok mu? Belki aralarında henüz yaşayanlar vardır. Kurtarınız belki... Orada bir avuç asker koskoca İngiliz donanmasına karşı koydu ve öldü. Sizse bombardıman bittiği halde korkup gitmiyorsunuz. Yuh olsun hepinize. Ben, bir başıma giderim!” diye bağırды.

Tepeye tırmanmaya başlayan Bedros'un arkasından diğer balıkçılar da gittiler. Gerçekten de batarya yerle bir olmuş,

(*) *Punta*: Alsancak

Ahmet avuş, Onbaşı Hamdi ve erlerin pek çoğu ölmüş-tü. Bedros, Ahmet avuş'un cesedinin başına çökmüş ağlıyordu. Uzaklaşmalarını söyleyerek hayatlarını kurtaran çavuş, şimdi kanlar içinde yerde yatıyordu. Yaralıları toplarken gemilerden yola çıkan filikaların adaya yanaşmakta olduğunu gördüler.

"İngilizler... İngilizler geliyor!" diye bağışarak, ölüleri ve yaralıları omuzlayıp tepeden aşağı koşmaya başladılar. Yaralıların ve cenazelerin Karaburun'a götürülmesi gerekiyordu. Hepsini balıkçı teknelerine taşıdılar.

Bedros, karısı ile kızının yanına geldiğinde soluk soluğaydı.

"Gidiyoruz..." dedi.

Karısı bu kez, "Nereye?" diye sormadı.

İzmir Bombalanıyor

5 Mart 1915, İzmir

Smyrna hızlı adımlarla yürüyor, işe gitmek için acele ediyordu. İngilizler adayı işgal edip evlerini yıkınca, İzmir'e, ağabeyi Stavros'un yanına gelmişlerdi. Stavros, İngilizlerin işlettiği İzmir-Aydın demiryolunda makinist olarak çalışıyor, karısı Maria ve iki çocuğuyla birlikte Kordelia'da^(*) bir Rum mahallesinde tek göz odada yaşıyordu. Bu yüzden ilk zamanlar çok zorluk çekmişlerdi. Babası balıkçılıktan başka iş bilmiyordu. Kayıgı olmadığı için yeniden balıkçılık yapması olanaksızdı. İş için başvurduğu kapılar ise yaşlı olduğu gerekçesiyle hep yüzüne kapınıyordu. Oysa en kısa zamanda para kazanmaya başlaması ve ayrı eve çıkmaları gerekiyordu.

Stavros geçen sonbahar kız kardeşine Tütün Rejisi'nde iş bulmuştu. Böylece Smyrna çalışıp para kazanmaya başlamıştı. Yine de ellerine geçen pek azdı. Eşrefpaşa'daki Türk mahallesinde kiralar daha düşük olduğundan burada bir oda kiralamışlardı. Ev sahibi Hacı Hüsnü Ağa, Ödemiş'te geniş tütün tarlaları olan zengin bir adamdı. Bu mahallede pek çok evi vardı. Bunları oda oda kiralıyordu. Aile evi denilen bu evlerde ortak avluya açılan her odada başka bir aile yaşıyordu.

İlk günler komşuları, Bedros ve ailesini Rum diye yadırgamışlardı; ama kısa zamanda onların iyi insanlar olduklarını görerek kabullenmişlerdi. Daha sonra buraya iki de Yahudi aile taşınmıştı. Birlikte yaşamaya kısa zamanda alışmışlardı.

(*) *Kordelia*: Karşıyaka

Paskalya'da Müslüman komşularına kırmızı yumurta dağıtırdı Anna. Şeker Bayramı'nda da komşuları onlara şeker, tatlı ikram ederlerdi. Komşularını çok seviyordu Smyrna. Kendi yaşıtı kızlarla arkadaşlık ediyor, âdeta Kösten Adası'nda geçirdiği yalnız günlerinin acısını çıkarıyordu.

Smyrna'nın atölyedeki işi ağırdı; ama o çok mutluydu. Adadan kurtulmuş, insan içine çıkmıştı. Üstelik işi vardı, para kazanıyordu. Gerçi kazancını eve getiriyordu; ama yine de ufak ufak, çeyiz hazırlayabilecek kadar para ayırabiliyordu kendisine. En büyük düşü bir subayla evlenmekti. Kentin sokaklarında gördüğü bahriyelilere bayılıyordu. Onlar da Smyrna'ya bayılıyorlardı ki, sokağa her çıkışında biri-ikisi takılıyordu kızın peşine. Sadece onlar mı? Güzelliğine kapılan genci yaşlısı, bütün erkekler peşindeydi. Kimi gençleri Smyrna da beğeniyordu; ancak babasından ve ağabeyinin korkusundan hiç kimseyle konuşmuyor, koş koş evine geliyordu.

Düş kurmayı seviyordu Smyrna. Atölyede çalışırken, evde yerleri süpürür ya da bulaşıkları yıkarken hep düşler kurardı. Zengin konaklarda yaşadığını, Punta'da gördüğü kadınlar gibi süslü giysileri, parlak mücevherleri olduğunu düşlerdi. Evinde hizmetçiler, uşaklar olur, Smyrna'ya saygı gösterir, hizmet ederlerdi. Çok yakışıklı bir bahriyeliyle evlendiğini hayal ederdi. Birbirlerini çok sevdiklerini, boy boy çocuklarının olduğunu... Düş kurdukça yarattığı düşsel dünyaya inanıyor, yaşadığı bu yoksul hayata yabancı hissediyordu kendini. Bu aile evine, atölyeye ait değildi o. Çok parlak bir gelecek bekliyordu onu. Parıltılı ve zengin bir yaşam...

İşe gitmek için evden sokağa çıktığında yine bu düşler dünyasında yaşıyordu. Eşrefpaşa'dan yokuş aşağı inerken bir gümbürtü duyarak irkildi ve düşlerden gerçek hayata dönüverdi. Çok korkmuştu. Bir an ne olduğunu anlayamadı. Top sesine benziyordu bu. Evlerini yıkan topların sesi gibiydi. 'Yoksa burayı da mı bombalıyorlar?' diye düşündü. Top sesleri devam edi-

yordu. Sokağın ucuna doğru koştu. Oradan körfez görünüyordu. Mahalleli de evlerinden fırlayıp buraya koşmuştu.

Smyrna, kalabalığı yarıp öne geçti. Buldukları tepenin altında İzmir Körfezi uzanıyordu. Urla önlerine kadar gelen savaş gemileri Balçova, Foça ve Urla sahillerini top ateşine tutuyorlardı. Sancakkale'den de gemilere ateş ediliyordu. Ayrıca havada dönüp duran bir de uçak vardı. İlk kez uçak gören Smyrna, gözlerini ondan alamıyordu. Mahalleli ve Smyrna, hem şaşkın hem de meraklı gözlerle olanları seyrediyorlar, kendi aralarında yorum yapıyorlardı ki Smyrna birden işe geç kaldığını anımsadı ve koşmaya başladı. Yokuşu inip atölyeye kadar koştu. İçeri girdiğinde atölyenin bomboş olduğunu görüp şaşırıldı. İşçiler de top seslerini duymuş, işi bırakıp sahile koşmuşlardı. Ustabaşılar sinirli sinirli bir içeri, bir dışarı girip çıkıyor, işi aksatan işçilerin gündeliklerinden keseceklerini söylüyorlardı. Smyrna çalıştığı tezgâhın başına geçtiğinde soluk soluğaydı. Ustabaşı Nikos, onu görünce sırtarak yanına geldi. Nikos, Yunanlıydı. İzmir'e geleli birkaç yıl olmuştu. İriyarı, esmer, sürekli ter kokan, çirkin bir adamdı. Yaşı otuzu geçmiş olmalıydı. İşe başladığı ilk günden beri Smyrna'nın peşindeydi. Sık sık yanına sokulup iltifatlar yağdırır, bir bahaneyle ona dokunmaya çalışır, kız kaçındıkça kahkahayla gülerdi. Smyrna onun bu yılışık davranışlarından rahatsız olur; ama ustabaşı olduğu için sesini çıkaramazdı. Güçlkle bulduğu bu işi kaybederse ailecek aç kalırlardı.

Nikos;

“Çalışkan Smyrna, güzel Smyrna... Bakıyorum top sesleri seni ilgilendirmiyor. Aferin...” dedi ve atölyenin boş olmasından yararlanarak kızın saçlarını okşadı. Bir yandan da, kimse görüyor mu, diye çevresine bakınıyordu.

Smyrna, Nikos'un parmaklarını saçında hissedince irkilip geri çekildi.

“Ne yapıyorsunuz Nikos Usta?” dedi.

Nikos, onun ürkek halinden pek hoşlanmıştı. Kahkahalarla gülererek uzaklaştı.

Bedros mahalle kahvehanesinde oturmuş, aşağıda uzanan körfeze, masmavi sulara özlemle bakıyordu. Deniz burnunda tütüyordu; ama kimseye derdini açamıyordu. O kendini bildi bileli balıkçıydı. Şimdi böyle kahve köşelerinde oturup pineklemeğe ona yakışır mıydı hiç? Denizde olmalı, dalgalarla boğuşmalı, yosun kokusunu ciğerlerine doldurmalıydı. Çarşıda, tezgâhlar içinde satılan balıklara baktıkça midesi kalkıyordu. Balık dediğın ağların içinde zıp zıp zıplamalı, dipdiri eline gelmeli, avucunda çırpınmalıydı. Bu yüzden uzun zamandır balık yiyemiyordu Bedros. Doğrusu kıyıya gidip oltayla balık tutmak da ona küçültücü bir iş gibi geliyordu. Oltayla, acemiler balık avlardı, onun gibi yılların balıkçısı değil.

Derin derin içini çekip bir sigara sardı ve yaktı. Kahveci Tilki Mahmut çay dağıtıyordu. Onun masasına da bir çay bıraktı. Hiç sesini çıkarmadan, sigarasını tütürüp çayını yudumladı Bedros. İşsiz kalmak, bir kenara fırlatılıp atılmak gibi geliyordu ona. Çok ağırına gidiyordu. Henüz ihtiyarlamamıştı ki... Üstelik bir de geçim derdi vardı. Dal gibi kızın eline bakıyorlardı. Daha on dört yaşındaydı Smyrna. Gerçi arada büyük oğlu Stavros gelip eline üç-beş kuruş sıkıştırıyor, Atina'da yaşayan diğer oğlu Yorgos da arada para gönderiyordu; ama evde üç boğaz vardı ve ev kirası belini büküyordu Bedros'un. Oğullarının verdikleri borçlara gidiyor; ona tütün parası bile kalmıyordu. Bereket kızı tütün atölyesinde çalışıyordu da ara sıra hurdaya çıkan tütünlerden getiriyordu ona.

'Oğullarım da haklı. Stavros, ev bark sahibi... Anca geçiniyorlar. Yorgos ise gurbette...' diye düşündü.

Küçük oğlu Yorgos, Atina'nın kenar mahallelerinde bir odayı üç bekâr arkadaşıyla paylaşıyor, evlenebilmek için para biriktiriyordu. Bedros'un aklı ondaydı.

Geçen yıl temmuz ayında Saraybosna'daki suikasttan sonra Avrupa'da savaş çıkmıştı. Üstelik bu savaşın giderek büyüyeceği belli olmuştu. Oğlu da askere alınır, cepheye gönderilirse diye korkuyordu. Kahvehanede her gün savaş konuşuluyordu. Okuma yazması olanlar, diğerlerine yüksek sesle gazeteleri okuyorlardı. Kösten Adası'nda siyasetten, dünya olaylarından uzak yaşayan Bedros, artık olan biteni ilgiyle izliyordu.

Sonbaharda Alman savaş gemileri *Goben* ve *Breslav*'ın, Osmanlı donanmasına katıldıktan sonra gidip Sivastopol'ü bombalamasıyla Osmanlı da savaşa katılmıştı. İngiltere, Fransa ve Rusya birleşmişler; Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Osmanlı da başka bir birlik oluşturmuşlardı. Dünya ikiye ayrılmış birbiriyle savaşıyordu. Ruslar Kafkas sınırını geçip Erzurum'da Köprüköy'e kadar ilerlemişlerdi. Önce Osmanlı ordusu tarafından bozguna uğratılmışlarsa da daha sonra Ermeni çetelerin de yardımıyla Van ve çevresini ele geçirmişlerdi. Kasım ayında İngiliz ve Fransızlar Çanakkale'ye saldırmış, kısa bir bombardımandan sonra geri çekilmişlerdi; ancak şubat ayı içinde saldırmaya devam etmişlerdi.

Aynı zamanda halife olan padişahın tüm Müslümanları savaşa çağırdığı ilan edilmişti. Seferberlik deniyordu buna. Oysa diğer ülkelerdeki Müslümanların bu çağrıya aldıracağı yoktu. Osmanlı'yı yalnız bırakmışlardı. İngilizlerin Mısır'ı işgal ettikleri söyleniyordu. Cemal Paşa'nın yönettiği Osmanlı ordusunun Süveyş Kanalı saldırısı başarısız olmuş, ordu Gazze'ye çekilmişti. Yunanistan'ın da bugün yarın İngilizlerin yanında savaşa girebileceği söyleniyordu. Amerika'nın da savaşa girmek için uygun zamanı kolladığını yazıyordu gazeteler.

'Ne olacak bu dünyanın hali? Neden savaşıyor devletler? Dostça, barış içinde yaşamak varken...' diye düşünüp dertleniyordu Bedros.

Sigarasından henüz iki nefes çekmişti ki bir patlama sesiyle irkildi. Top atışıydı bu. Ses uzaktan geliyor, art arda patlama-

Yıl 1914... Osmanlı İmparatorluğu giderek zayıflamaktadır. Başta İngilizler olmak üzere tüm Avrupalıların planı, "hasta adam" ilan ettikleri Osmanlı'yı parçalamak, topraklarını işgal etmektir. İngilizlerin Yunanlılarla birlikte hedefi İzmir'dir. Böylece hem Ege'nin zenginlikleri ele geçirilecek, hem de İzmir, İstanbul'un işgali için üs olarak kullanılacaktır. İlk adım, İzmir Körfezi'nin girişini bir tıpa gibi tıkayan Kösten Adası'nı ele geçirmekle atılır.

Adanın kendi halinde masum güzeli Rum kızı Smyrna henüz on üç yaşındadır. Ancak İngilizlerin işgali, her şeyi değiştirir. Genç kızın bir anda altüst olan yaşamındaki tek ışık, Çakır Osman'a duyduğu tutkulu aşk olur.

Bu aşkın gücü, Smyrna'nın kaderini değiştirmeye yetecek midir?

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1497-7

9 789751 414977

KDV'den muafdir